

Bágo ja moallánagá

Ord og uttrykk

Sisadno - innhold

		Bielle - side
Buorástahttet	-	å hilse på 3
Barggo	-	jobb 3
Biktasa	-	klær 4
Bárrámbáddá	-	i matpausen 6
Rumáj / Lahto	-	kropp / kroppsdelar 8
Basáldagán	-	på badet 10
Báhkkut	-	å bake 12
Máno	-	måneder 13
Biejve	-	dager 13
Jábe	-	årstider 14
Bájno	-	farger 14
Tállá	-	tall 15
Bájkkenamá	-	stedsnavn 16
Dábdá	-	følelser 18
Duov dáv	-	litt av hvert 20
Moallánagá	-	uttrykk 20
Adjektijva	-	adjektiver 22
Kloahka birra	-	om klokken (tid) 28
Berajláhko	-	slektstavle 30

BUORÁSTAHTTET – å hilse på

Buoris – God dag

Hivás – Hade bra

Idet - Morgen

Biejvve – Dag

Iehket – Kveld

Idja – Natt

Buorre idet / iehket / idja – God morgen / kveld / natt

Mij la duv namma? – Hva heter du?

Muv namma l(e) ... – Jeg heter ...

Gut la dån? – Hvem er du?

Mån lav ... – Jeg er ...

Gut la sån? – Hvem er han/hun?

Sån la ... – Han /hun er ...

Máhtá gus sámegiela? – Kan du samisk?

Máhtáv – Ja, jeg kan

Iv máhte – Jeg kan ikke

Binnáv mátáv – jeg kan litt

Mån dádjadav – jeg forstår

Dádjadav, valla iv sámásta – jeg forstår, men jeg snakker ikke

Gáktus vieso? –Hvordan har du det?

Buoragit viesov – Jeg har det bra

Biellemudduj viesov – Jeg har det sånn passe/så der

BARGGO – jobb

Gånnå (dån) barga? – Hvor jobber du?

Bargav skåvlån / mánálgården / Árranin – Jeg jobber på skolen / i barnehagen / på Árran

Mån lav duodjár – Jeg er en duodjeutøver

Mån lav guollár – Jeg er fisker (av yrke)

Mån lav åhpaddje – Jeg er lærer

Lidji gus bargon uddni? – Var du på jobb idag?

BIKTASA – klær

BÁGO:

Entall (avtalåhko)

- **truvssa** – truse
- **skirtto** – skjorte
- **hoasso** – strømpe
- **sáhkka** – sokk
- **jáhka** – jakke
- **hánska** – hanske
- **fáhtsa** – vott
- **gahper** – lue
- **gápte** - kofte
- **tjebetlijne** – skjerf
- **gænsir** – genser

Flertall (moattelåhko)

- truvsa
- skirto
- hoasso
- sáhká
- jáhka
- hánska
- fáhtsa
- gahpera
- gápte
- tjebetlijne
- gænsira

*Ting vi på norsk ofte bruker entall om.
f.eks. ett par sko, støvler, bukser*

- **båvså** – bukser
- **guobá** – lester
- **rássjobiktasa** – regnklær
- **rássjojáhka** - regnjakke
- **rássjobåvså** - regnbukser
- **stiebila** – støvler
- **skuova** - sko
- **dálvveskuova** – vintersko
- **ålggobiktasa** - uteklær
- **Liegga ålggobiktasa** – varme ytterklær
- **Målsudisá** - skiftetøy

MOALLÁNAGÁ / UTTRYKK:

GÁRVVUNIT – å kle på seg (selv)

Gárvvuna biktasijt – Kle på deg klærne

Gárvvuna bávsaýt – Kle på deg buksene

Gárvvuna gænsirav – Kle på deg gensen

TJÁGDAT – gå inni, smyge inn i, trede på

Tjáŋa gápptáj – Kle på deg kofta

Tjáŋa stiebilijda – Kle på deg støvlene

Tjáŋa skuovajda – Kle på deg skoene

*Merk at tjáŋat tar illativ (til).

GÁRVVODIT – å kle på (noen)

NUOLADIT – kle av

Nuolada bávsaýt – kle av deg buksene

Nuolada gænsirav – kle av deg gensen

MÁLSSOT – bytte

MÁLSUDIT – å bytte el. skifte til andre klær, (ombytte)

Málsuda sáhkájt – skift sokker

Galgŋ rappsav málsot? – Skal vi skifte bleie?

Gánná li skuova? – Hvor er skoene?

Gánná l gahper? – Hvor er lua?

Galgav viehkedit bávsaýt nuoladit? – Skal jeg hjelpe deg å kle av buksene?

Dárbaha viehkev gænsirav gárvodit? – Trenger du hjelp til å kle på gensen?

Viettja bávsaýt – Hent buksene

Viettja bávsaýt ja gárvvuna – Hent buksene og ta de på deg

GOALLOT – å fryse

Goalo gus? – Fryser du?

(Mán) goalov – Jeg fryser

LUVÁS - våt

Mán lav luvvam – Jeg er blitt våt

Mán lav tjadáluvvam – Jer er blitt gjennomvåt

BIVVAS - svett

Mán lav bivvasin – Jeg er svett

BÁRRÁMBÁDDÁ – spisepause, matpause, lunsjpause

BÁGO:

Entall (avtalåhko)

- **biebbmo** – mat
- **idedisbiebbmo** - frokost
- **lájbbe/stummpa**– brød
- **sjijvvo** - brødskive
- **garralájbbe** – knekkebrød
- **rievnna** – gryn
- **vuodja** – smør
- **mielkke** – melk
- **káffa** – kaffe
- **tjáhtje** – vann
- **tedja** – te
- **gáhppá** – kopp
- **glássa** – glass
- **fádi** – fat
- **jåŋgå** – smørekniv
- **nijbbe** – kniv
- **gáffil** – gaffel
- **bassti** – skje
- **suvlle** - pålegg
- **bierrgosuvlle** - kjøttpålegg
- **vuostá** – ost
- **bieddjisvuostá** – hvitost
- **russjkisvuostá** – brunost
- **márffe** – pølse
- **månne** – egg
- **såhkár** – sukker
- **sállte** – salt
- **pihper** – pepper
- **agurkka** – agurk
- **tomáhtta** - tomat
- **muorje** – bær
- **gahpermuorje** – bringebær
- **gieddemuorje** – jordbær
- **jåŋgå** – tyttebær
- **láttak** – multebær
- **sarre** – blåbær
- **jierek** – rips
- **sjattos** – frukt

Flertall (moattelåhko)

- biebbmo
- idedisbiebbmo
- lájbe/stumpa
- sjijvo
- garralájpe
- rievna
- vuoja
- mielke
- káfa
- tjátje
- teja
- gáhppá
- glása
- fádi
- jåŋgå
- nijbe
- gáffila
- basti
- suvle
- bierrgosuvle
- vuostá
- bieddjisvuostá
- russjkisvuostá
- márfe
- máne
- såhkkára
- sálte
- pihppára
- agurka
- tomáhta
- muorje
- gahpermuorje
- gieddemuorje
- jåŋgå
- láttaga
- sare
- jierega
- sjaddusa

MOALLÁNAGÁ / UTTRYKK:

Nælggomin – Sulten

Mån lav nælggomin – Jeg er sulten

Le gus nælggomin? – Er du sulten?

Lehpit gus nælggomin? Er dere sultne?

Bárrát – å spise

(Mån) sidáv bárrát – Jeg vil spise

Majt sidá bárrát? – Hva vil du spise?

(Mån) sidáv sjjyvov bárrát – Jeg vil spise ei brødiskive

Bárá sjjyvov! – Spis brødiskiva!

Juhkat – å drikke

Mån lav gájjkåmin – jeg er tørst

(Mån) sidáv tjátjev – Jeg vil ha vann

Mån lav káffagájkon – jeg er kaffetørst

Lagáda munji... – Send meg...

-jångáv -smørkniven

-sjjyvov -brødiskiva

-vuojav -smøret

-mielkev -melka

-muorjev -syltetøyet

-bierrgosuvlev -kjøttpålegget

-sáltijt -saltet

Sidá gus...? Vil du ha...

Sidá gus majdik? Vil du ha noe?

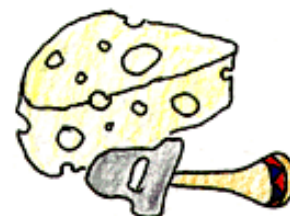
Galgav rádjat majdik? Skal jeg sende noe?

Gijtto – takk

Gijtto biebmojs – takk for maten

Bievdev rádjat – rydde bordet

Lihtijt bassat – vaske opp (kopper og kar)

RUMÁJ / LAHTO – kropp / kroppsdelar

BÁGO:

Entall (avtalåhko)

Flertall (moattelåhko)

• oajvve – hode	oajve
• vuoppta – hår	vuopta
• biellje – øre	bielje
• tjalmme – øye	tjalme
• njunnje – nese	njunje
• njálmmme – munn	njálme
• njálmmmerabdda – leppe	njálmmmerabda
• bádne - tann	báne
• njuovtjav / njuoktjam - tunge	njuoktjama
• gállo - panne	gállo
• nierra – kinn	niera
• oalol – kjeve	állula
• gájbbe - hake	gájba
• muohto – ansikt	muodo
• tjiebet – hals	tjiebeda
• niske - nakke	niske
• oalgge - skulder	oalge
• mielgga - bryst	mielga
• tjoajvve - mage	tjoajve
• hárdde - rygg	hárdde
• bahta - rumpe	badá
• giehta – hand,arm	gieda
• garŋjel - albue	garŋjela
• tjuvdde - finger	tjuvde
• bielggetjuvdde – tommel	bielggetjuvde
• juolgge - fot	juolge
• juolggetjuvdde – tå	juolggetjuvde
• tjibbe – lår	tjippe
• buolvva – kne	buolva
• boasske - hæl	boaske

MOALLÁNAGÁ / UTTRYKK:

OAJVVE - hode

Oajvev risstit – riste på hodet

Mujna l oajvveluottudagáv – jeg har hodepine

Mujna l oajvvevárkev – jeg har verk i hodet

VUOPTA – fl. hår

Sujna li guhka vuopta – han/hun har langt hår

VUOJNNET – å se

Vuojnáv duv – jeg ser deg

Iv vuojne duv – jeg ser deg ikke

TJALMME – øye

Tsápptsj tjalmit – lukk øynene

Rabá tjalmit – åpne øynene

* Mange sier: "Dahpa tjalmit" om det å lukke øynene. Denne brukes kun når en skal lukke andres øyne som f.eks ved død.

BIELLJE – øre

(Biellje)návludahka - øreverk

GULLAT – å høre

Guláv duv – jeg hører deg

Musihkav gulldalav – jeg lytter/hører på musikk

BÁDNE – tann

Bádnevárkke – tannverk

Bádneluottudahka – tannpine

GÁSSKET – å bite

Ale gáske! – Ikke bit!

TJOAJVVE – mage

(Tjoajvve)gáddulahka – magepine el. verk

Tjoajvvebávtjas – magesmerte

Mujna li nav tjoajvvebáktjasijt – jeg har slike magesmerter

Mån lav tjávijs / tjávijs lav – jeg har vondt i magen

Tjagárt tjoajven – det kiler i magen

Gánná l njálmme? – hvor er munnen?

Dála l njálmme – her er munnen

Dale l njálmme – der er munnen

Gánná li bielje? – hvor er ørene?

Dála li bielje – her er ørene

Dale li bielje – der er ørene

BASÁLDAGÁN – på badet

BÁGO:

Entall (avtalåhko)

- **hivsik** – toalett
- **hivsikpáhper** – toalettpapir
- **rappsa** – bleie
- **bahta** – rompe
- **basádimgárre** – vaskefat
- **krádna** – kran
- **spiedjil** – speil
- **lávvgomgárre** - badekar
- **sigárdahka** – handuk
- **soahppo** - såpe
- **bádnescuorun** - tannbørste
- **bádnegella** – tannkrem
- **vuopptabørssta** – hårbørste
- **rájdám** – kam
- **tjáhtje** – vann
- **sjámpu** – sjampo
- **sjoavoj** – dusj

Flertall (moattelåhko)

hivsigá
hivsikpáhppára
rapssa
badá
basádimgáre
krána
spiedjila
lávvgomgáre
sigárdagá
soahpo
bádnescuoruna
bádnegela
vuohpptabørsta
rájddama
tjátje
sjámpu
sjávvuha

Verbba - verb

nominativ

gáttjådit – å tisse
bajkket – å bæsje
bajkatjit – for å bæsje
gærggat – å bli ferdig
sihkkot – å tørke
basádit – å vaske seg
målssot – bytte,skifte
skuorrot – å børste,skure,pusse
rájdát – å kjemme
sjoavodit – å dusje

gradbøying

dtj -ttj
jkk - jk

rgg - rg
hkk - hk

lss - ls
rr - r
jdd -jd

MOALLÁNAGÁ / UTTRYKK:

Galga hivsigij? – Skal du på talettet?

Maná hivsigij! – Gå på toalettet!

Maná gåttjåda! – Gå å tiss!

Maná gåttjådittjat! – Gå (for) å tiss!

Maná bajkatjit! – Gå (for) å bæsje!

(Mån) sidáv bajkket – Jeg vil bæsje

Le (gus) gærggam? – Er du ferdig?

Le badáv sihkkum? – Har du tørket rompa?

Sihko badáv! – Tørk rompa!

Giedajt basádit – Å vaske hendene

Basáda giedajt! – Vask hendene!

Le giedajt basádam? – Har du vasket hendene?

Rahpsav målssot – Å bytte,skifte bleie

Galggin rahpsav målssot? – Skal vi skifte bleie?

Skuoro báníjt! – Puss tennene!

Le báníjt skuorrum? – Har du pusset tennene?

Vuoptajt rájddat – å kjemme håret

BÁHKKUT – å bake

Suddat – smelte

Vuojav suddadit – smelte smør

Fierrot – vispe/røre

Dájgev fierrot – visp/rør deigen

Gurggalit – helle i

Mielkev gurggalit – helle i melka

Nuoddit – elte/kna

Dájgev nuoddit – elte/kna deigen

Basset – steke

Bassegoahitet – begynne å steke

Gáhkkit – steke kaker

Tjoasskodit – kjøle ned

Mielkev tjoasskodit – kjøle ned melken

Goaŋngat/jiesit – heve

Gåŋgadit – la deigen heve seg

Goaŋngada dájgev – hev deigen

- **Fádi** – fat
- **Gukse** – øse
- **Gárre** – skål/bolle
- **Stádtjo** – stekepanne
- **Rujtta** – kasserolle
- **Káffagiebbme** – kaffekjele
- **Vuodná** – komfyr/ovn
- **Bievde** – bord
- **Galmmaskáhppa** – kjøleskap
- **Bassamgárre** – oppvaskkumme
- **Firkal** – forkle
- **Sigárdahka** – handduk
- **Lurvvo** – tue/klut

Jáfo	mel
Ruobes jáfo	grov mel
Mánne	egg
Gahpa	fløte
Jæssta	gjær
Sáhkkára	sukker
Vuodja	smør
Mielkke	melk
Ulljo	olje
Gárnne	korn

MÁNNO – måned

Ádåjakmánno	– januar
Guovvamánno	– februar
Sjnuktjamánno	– mars
Vuoratjismánno	– april
Moarmesmánno	– mai
Biehtsemánno	– juni
Snjilltjamánno	– juli
Bárggemánno	– august
Ragátmánno	– september
Gálgådismánno	– oktober
Basádismánno	– november
Javllamánno	– desember

Makkár mánno l dálla? – Hvilken måned er det nå?

Dálla l ádåjakmánno – Nå er det januar

BIEJVVE - dag

Mánnodahka	– mandag
Dijstahka	– tirsdag
Gasskabiejvve	– onsdag
Duorastahka	– torsdag
Bierjedahka	– fredag
Lávvodahka	– lørdag
Sádnábiejvve	– søndag

Makkár biejvve l uddni? – Hvilken dag er det idag?

Uddni le mánnodahka – *Idag* er det mandag

Iektu lij sádnábiejvve – *Igår* var det søndag

Idet le dijestahka – *I morgen* er det tirsdag

Mánnodagá gálgådismáno 10.biejve – Mandag 10.oktober

Goassa boáda? – Når kommer du?

Boadáv lávvodagá – jeg kommer på lørdag

JÁHPE – årstid

Dálvve	– vinter
Gidádálvve	– vårvinter
Gidá	– vår
Gidágiesse	– vårsommer
Giesse	– sommer
Tjaktjagiesse	– høstsommer
Tjaktja	– høst
Tjaktjadálvve	– høstvinter

Makkár jáhpe l dálla? – Hvilken årstid er det nå?

Dálla l giesse – Nå er det sommer

BÁJNNO – farge

	Alek – blå	<i>attr.</i> alek
	Visská – gul	<i>attr.</i> visská
	Ruoppsat – rød	<i>attr.</i> ruoppsis
	Ruodná – grønn	<i>attr.</i> ruodná
	Tjáhppat – svart	<i>attr.</i> tjáhppis
	Bedjat/vielggat – hvit	<i>attr.</i> bieddjis
	Russjkat – brun	<i>attr.</i> russjkis
	Rávvat – grå	<i>attr.</i> rávvis
	Sáhppat – fiolett	<i>attr.</i> sáhppis
	Tjuovggissáhppat – lilla	<i>attr.</i> tjuovggissáhppis
	Guovggisruoppsat – rosa	<i>attr.</i> guovggisruoppsis
	Oránnsja – oransje	<i>attr.</i> oránssja

attr. = *attributiv, foranstilt*

eks.

huset er rødt – goahte l(a) **ruoppsat**
et rødt hus – **ruoppsis** goahte

1

AKTA

2

GUOKTA

3

GÁLMMÁ

4

NIELLJA

5

VIHTTA

6

GUHTTA

7

GIETJAV

8

GÁKTSE

9

AKTSE

10

LÁGEV

11

LÁGENANAKTA

20

GUOKTALÁHKE

21

GUOKTALÁKAKTA

30

GÁLMMÁLÁHKE

40

NIELLJALÁHKE

50

VIHTTALÁHKE

60

GUHTTALÁHKE

70

GIETJAVLÁHKE

80

GÁKTSALÁHKE

90

AKTSELÁHKE

100

TJUOHTE

1000

TUVSÁN / DUHÁT

BÁJKKENAMÁ – stedsnavn

1. **Bådåddjo** (Bodø)
2. **Fuosso** (Fauske)
3. **Ájluokta** (Drag)
4. **Jåhkåmåhkke** (Jokkmokk)
5. **Julev** (Luleå)
6. **Ubmem** (Umeå)
7. **Bijtám** (Piteå)
8. **Suttet** (Boden)
9. **Bårjås** (Porjus)
10. **Giellevárre** (Gällivare)
11. **Gierun** (Kiruna)
12. **Vuolleribme** (Vuollerim)
13. **Vájsáluokta** (Vájsáluokta)
14. **Oslo** (Oslo)
15. **Biergun** (Bergen)
16. **Roandem** (Trondheim)
17. **Stockhoalmma** (Stockholm)
18. **Tråmsså** (Tromsø)
19. **Spålavuolle** (Svolvær)
20. **Bájdjár** (Beiarn)
21. **Nárvijkka** (Narvik)
22. **Bálák** (Ballangen)
23. **Lådik** (Løddingen)
24. **Evenássje** (Evenes)
25. **Stájggo** (Steigen)
26. **Jieggeluokta** (Jäckvik)
27. **Måvvå** (Mo i Rana)
28. **Árjepluovve** (Arjeplog)
29. **Árvihávrrre** (Arvidsjaur)
30. **Vuodnabahta** (Hellemobotn)
31. **Måsske** (Musken)
32. **Tjierrekluokta** (Nordbukt)
33. **Strávvnenjunnje** (Innhavet)
34. **Stáddá** (Stetind)
35. **Ájladde** (Hellandsberg)
36. **Gásluokta** (Kjøpsvik)
37. **Uhtsvuodna** (Grunnfjordbotn)
38. **Rudnávuodna** (Grunnfjorden)
39. **Gievsfierdda** (Sørfjorden)
40. **Dimbarásvuodna** (Tømmeråsfjorden)

- 41. Áhkávuodna (Stefjorden)
- 42. Áhtávuodna (Efjorden)
- 43. Hábmer (Hamarøy)
- 44. Divtasvuodna (Tysfjord)
- 45. Láttevuodna (Fuglfjorden)
- 46. Spællá (Mannfjorden)
- 47. Oarjjevuodna (Hellmofjorden)
- 48. Vuonarijkká / Vuodna (Norge)

Ájluokta	– Drag	- <i>nominativ</i>
Ájlouktaj	– til Drag	- <i>illativ</i>
Ájluovtan	– på Drag	- <i>innesiv</i>
Ájluovtas	– fra Drag	- <i>elativ</i>

Gási galga? – Hvor skal du?
Galgav Ájlouktaj – Jeg skal til Drag

Gánná la? – Hvor er du?
Mån lav Ájluovtan - Jeg er på Drag

Gásstá la (dån)? – Hvor er du ifra?
Mån lav Ájluovtas – Jeg er ifra Drag

Gásstá boadá? – Hvor kommer du fra?
Mån boadáv Ájluovtas – Jeg kommer fra Drag

Mån lav Divtasvuonak – Jeg er en Tysfjæring
Mij lip Divtasvuonaga – Vi er Tysfjæring

Gánná áro? – Hvor bor du?
Mån árov Ájluovtan – Jeg bor på Drag

Dáhpe Ajluovtan – Her på Drag
Duoppe Gásluovtan – Der borte i Kjøpsvik

DÅBDÁ – følelser

ÁVVO - Glede

Ávon - Glad

Ávon liehket – Være glad

Ávon lav / mån lav ávon – Jeg er glad

MIELLA - Humør

Buorre miella – Godt humør

Nievres miella – Dårlig humør

Mánná l buorre mielan – Barnet er i godt humør

Mánán le buorre miella – Barnet har godt

lunne/humør

Mánájn li buorre miella – Barna har et godt

lunne/humør

TJAJMMAT – Flire

Tjajmij mujsta – Han flirte av meg

Vierttijiv sujsta tjajmmat – Jeg måtte le av ham

MÁJUDIT – Å smile

Måjen bådij – Han kom smilende

Siján lij moudo måjen – De smilte fra øre til øre

I då måjuda! – Ikke le!

MÁJUDALLAT – Å smile litt, trekke på smilebåndet

SUHTON – sint, av sinne

Sån la suhton - Hun er sint

Le gus suhton? – Er du sint?

SUHTTAT – bli sint på

Suttaj munji – Han ble sint på meg

Suttav jus dáv dahka – Jeg blir sint om du gjør det

MOARÁDIT – bli arg

Íeddne moarát gå dáv gullá – Mamma kommer til å bli sint når hun hører dette

SUHTADIT – bli sint på hverandre

Suhtadijma – Vi ble sint på hverandre

RIJDDALIT – krangle

Hiejttit rijddalimes – Slutt å krangle

ASJMEN / ASMEN – frustrert

Mån lav asjmen/asmen – Jeg er frustrert

SUTTALUSSJAT – synes synd på
Suttalusjav sunji – Jeg synes synd på ham

GÁVKAS – trist
Gávkas gullat – Det er trist å høre
Gávkas ádása – Triste nyheter

GÁVVKOT – å bli trist

GÁVKALUSSJAT – Ha det trist

HÁJEN – være bedrøvet, lei seg, sørgmodig, skuffet
Le gus hájen? – Er du lei deg/trist/skuffet?

HÁDJOT – Å bli skuffet
Håjov ja dievvuv ádásijs – Jeg blir skuffet og frustrert over nyhetene

BALON – Å være redd
Mån lav balon - Jeg er redd

BALLAT – Å bli redd
Masta balá? – Hva er du redd for?

HÁVSSKE – Trivelig
Man hávsske! – Hvor trivelig!

SUOHTAS – Artig, morsomt
Man suohtas! – Hvor artig!
Suohtas le – Det er artig
Suohtas lij – Det var artig

VUORBÁLASJ – Heldig
Man vuorbálasj le! – Så heldig du er!

GELDULASJ – Spennende
Man geldulasj! – Så spennende!

ÁJÁDALLAT – Å tenke, ha tanker om noe

ÁJGGOT – Ha til hensikt, vil gjøre noe

USJUDALLAT – Å fundere, lure på

VUOJ, MAN IMÁLASJ! – Å, hvor rart!

DUOV DÁV – litt av hvert

Dát la.. – Dette er
Dat la.. – Det er
Le – Ja
Lev – Ja, jeg er
Iv – Nei, jeg er/har ikke
Ij la – Det, han,hun er/har ikke
Galgav.. – Jeg skal
Gijtto! – Takk!
Állo gijto! – Mange takk!
Majt javla? – Hva sier du?
Majt javlli? – Hva sa du?
Iv gulá – Jeg hører ikke
Buorre – Bra
Man buorre! – Så bra!
Állu buorre! – Kjempebra! (Aldeles bra)
Iektu lidjiv Nárviĵkan – Igår var jeg i Narvik
Majt (dån) iehkedis? – Hva skal du ikveld?
Iv mån diede / mån iv diede – Jeg vet ikke
Iv mån bárep.. – Jeg gjør ikke noe særlig..
Iv majtik! – Jeg gjør ikke noe!
Vuojnná dav.. – Man får se
Buvte duov.. – Kom med den der..

MOALLÁNAGÁ – uttrykk

Guhkke degu nielggejahke – langt som et ondt år
Da lidji ájn dån aktselákaktse váre duogen – Lenge før du ble til / var tiltenkt
Gássuk galga! – Likevel må/skal du!
Gal duojbbe oahppá – Man blir klok av skade
Vájbbase báhti – Man blir trøtt
Dat ga vide / dan ga vide – Med det samme / med en gang
Vuoj gávsos! – Merkelig!
Háhpaskuvvat – Miste pusten
Bus – Heller, derimot
Da ban gájda.. – Må du reis..
Gájda! – Forsvinn!
Ávkev oadtjot – Oppnå fordel
Báhko boahotá guovte sadjáj – Ordet har to betydninger
Oastás válldet – Overta mot betaling
Biessegáma – Reddhare
Sluohkkit – Ræv seg innpå
Visáv gæhttjat – Se etter for å være sikker
Biejvetjalmij vuojnnet – Se i dagslys
Vilsjadit – Se seg tilbake
Boares-Adam validaddá – Sinnet tar over

Hærráv sáhttet – Skite
Tjarvas stuorak – Skrekkelig stor
Ájmodis (guolle) – Skrekkelig stor fisk
Svájtardit – Smyge, gå stille
Biejvvebárrálibme – Solformørkelse
Duola degu / buojkulvissaj – Som f.eks
Oabllo – Spre seg litt
Skájuve sáno – Spøkelset forduftet
Liejkkidum ávtán goalen – Støpt i samme form
Nihtjadit – Støtte seg mot noe
Almmenassen – Så høyt at man ikke ser lenger
Nibrastit – Ta litt om gangen
Ábjjat – Ta vare på
Almmedimme – Uvær
Svájggasa skávi **svájtardit** – Vandre rastløst omkring
Njálmev gajkkot – Være stor i kjeften
Ihkát oaddát/jábmet – Å dø
Gietjav váre duogen – Bak de sju blåner
Mánnálasj miella, mánnámiella – Barnslig sinn
Ietjas gámedit – Betale mer enn man har råd til
Nalkijdit – Bli for mye kokt
Oahpásmuvvat – Bli kjent med noe / bli rutinert
Oahpástuvvat – Bli kjent (med andre)
Jieridit – Bli klar i hodet
Muodaldit, sillot – Bli utmattet
Jus dárbbo – Dersom, hvis behov
Surá suttojdám ja sáltijdám lijka – Du store alpakka
Slábrrebeljak – En som er slukøret
Mánnániehke – En som har mange barn
Mánnágierek – En som har små barn
Slávttjábahta – En som har det travelt
Gájt dal ájn – Enn så lenge
Juogu... jali... – Enten... eller...
Mæhtjána tjalmij ávdás – Flytt deg unna øynene mine
Sádnót – Fordufte
Virttut – Følge med strømmen
Gási gehtjav de... – Gjør æ mæ rett i så..
Darjjat – Herdes
Dála dunji mielahivádus – Her har du en påskjønnelse
Gáhttjombágojt anedit – Holde ord
Niejoj tjadá mutjáv – Husker som i en drøm
Allasimme guhtik, iesj guhtik ietjas – Hver og en for seg
Gásstá dán dalva? – Hvor kommer du ifra? (overraskende)
Gáktuj – I forhold til
Tjuodtjelij vahko – Inneværende uke
Sádnit – Komme for sent
Skubmodit – Kle på seg for mye
Nieljegoanntsáj bieket – Krype på alle fire
Snirvvat – Lage/skjære grimaser
Nirmev nubbáj oadtjot/dábddát – Kjenne hat mot andre

Adjektijvva - adjektiv

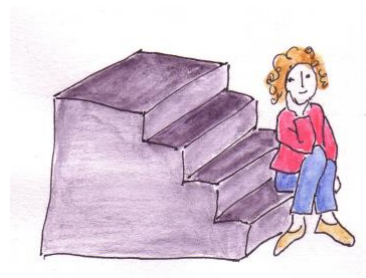
asidis girjje

assás girjje

badjen tráhpan

vuollen tráhpan

bajemus skuffon

vuolemus skuffon

bievde nanna

bievde vuolen

sjievnnjis ladnja

tjuovggis ladnja

guoros skiello

dievas skiello

bievde duogen

bievde ávdán

garra stávlå

dibma stávlå

siekkes muorra

gassa muorra

stuorsjattuk báhttja

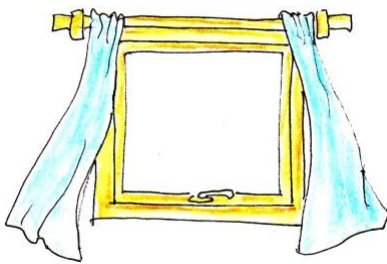
unnessjattuk báhttja

jáhtelis næjtso

nuoles næjtso

nieljatjegak glássa

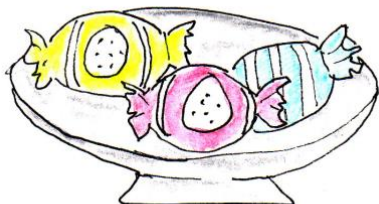
járbbå glássa

mån lav ålggon

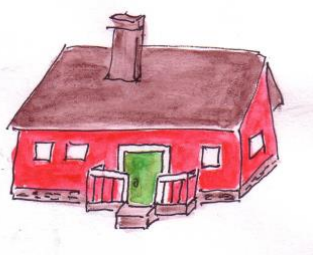
mån lav sinna

binná njálgá

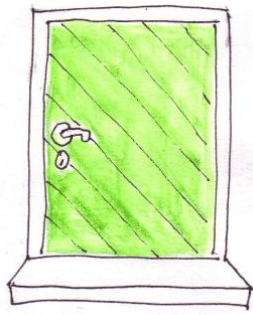
áillo njálgá

unna goahte

stuurra goahte

uksa l dahppot

uksa l rabás

KLOAHKA BIRRA - om klokken (tid)

I forbindelse med klokkeslett får vi bruk for *genitiv-*, *illativ-*, og *inessivformer* av tallord:

Nominativ	Genitiv	Illativ	Inessiv
akta	avta	aktaj	avtan
guokta	guovte	guoktáj	guovten
gálmma	gálmá	gálmáj	gálmán
niellja	nielje	nælljáj	nieljen
vihtta	vidá	vihttaj	vidán
guhtta	gudá	guhttaj	gudán
gietjav	gietja	giehtjaj	gietjan
gáktsa	gávtse	gáchtsáj	gávtsen
aktse	avtse	aktsáj	avtsen
lågev	låge	lâhkâj	lågen
lågenanakta	lågenanavta	lågenanaktaj	lågenanavtan
lågenanguokta	lågenanguovte	lågenanguoktáj	lågenanguovten

Gallen la (kloahkka)? -hvor mye er klokka?
Kloahkka l ..... -klokken er .....

- Ved **HELE** og **HALVE timer** bruker vi *inessiv*-formen!

Halv = lahkke, bielle, og ved halve timer bruker vi ordet **biel-**, sammens med innesiv-formen

Kloahkka l **vidán**. Klokken er fem. 05:00 17:00
Boadáv **biel-guovten**. Jeg kommer halv to. 01:30 13:30

- Når vi sier klokka er **KVART OVER**, eller x antall **MINUTTER OVER** en time bruker vi *elativ*-formen.

Kvart = kvártta

Kloahkka l kvártta **gudás**. Klokka er kvart over seks. 06:15 18:15
Kloahkka l vihtta (minuhta) **avtas**. Klokka er 5 (min) over ett. 01:05 13:05
Kloahkka l lågev (minuhta) **biel-gávtses**. Klokka er 10 (min) over halv åtte. 07:40 19:40

- Når vi sier at klokka er **KVART PÅ**, eller x antall **MINUTTER PÅ** bruker vi *illativ*-formen.

Kloahkka l kvártta **giehtjaj**. Klokka er kvart på sju. 06:45 18:45
Kloahkka l lågev (minuhta) **aktaj**. Klokka er 10 (min) på ett. 00:50 12:50
Kloahkka l lågev (minuhta) **biel-aktsáj**. Klokka er 10 (min) på halv ni. 08:20 20:20

- *Omentrentlig tid* uttrykkes med *genitiv* + **bájken**.

Mån boadáv **gálmá bájken**. Jeg kommer i tre-tiden.
Bussa vuolggá **guovte bájken**. Bussen kjører i tio-tiden.

BERAJVUOHTA - slektskap

Máttaráddjá ja máttaráhkko
oldefar og oldemor

ÁDDJÁ
bestefar

ÁHKKO
bestemor

Máttaráddjá ja máttaráhkko
oldefar og oldemor

ÁDDJÁ
bestefar

ÁHKKO
bestemor

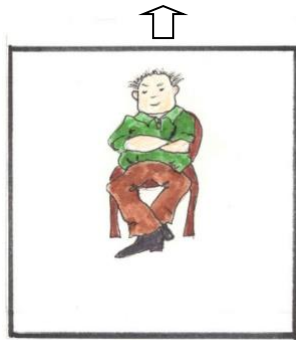
Iehke = fars eldre bror

Tjiehtje = fars yngre bror

Siessá = fars søster

Mágusj = inngift onkel

Ibme = innaift tante

ÁHTTJE/pappa

IEDDNE/mamma

Goasske = mors eldre søster

Muhtá = mors yngre søster

Ænoj/Æddnu = mors bror

Mágusj = inngift onkel

Ibme = inngift tante

Vielljabelle = søskenbarn (gutt)
Oarbbenbielle = søskenbarn (jente)
Lávve = slektning, søskenbarn, -menning
Vuostasjávve = søskenbarn
Marjep lávve = tremenning

OABBÁ/søster
Máhka = svigerbror/svoger

MÅN/meg
Gierugam = kjære/kjæreste
Áhkásj = kone
Boaddnje = ektemann

VIELLJA/bror
Sibjuk = svigerinne

Lars Filip Paulsen - 2016